

Selvevaluering april 2022

Oure Højskole

Denne selvevaluering står i modsætning til de to forrige selvevalueringer på Oure Højskole, hvor fokus har været på det skabende i forhold til højskolens selvopfattelse. Altså en drøftelse af hvordan højskolen skulle bevæge sig fra at have en primær linjeorientering med en lille midte, der definerede det fællesskabende til at opfatte sig som en højskole med en stor fællesskabende midte med satellitter defineret som linjerne. I disse evalueringer stod det dog klart, at der ikke var tale om en nedprioritering eller nogen form for kompromis i forbindelse med netop linjerne og at kvaliteten på disse stod upåvirket, dvs. med meget høj kvalitet.

Det nye bestod kort sagt i at samle og definere den fælles kerne, således at eleverne nu tog på højskole på Oure for at have et linjefag og ikke som tidligere, at man tog på en linje, der lå på en højskole.

Nærværende selvevaluering dykker ned i dele af fælleshøjskolen og ser på nogle konkrete dannelsesaspekter, der knytter sig tæt til FN's 17 verdensmål – eller nogle af dem.

”Robusthed og bæredygtighed i forhold til virkelighedens udfordringer styrkes af indsigt, viden samt af en kritisk refleksiv og personlig stillingtagen. Verdensborgerskab drejer sig om at tage personlig stilling til globaliseringens udfordringer og at føle et medansvar for den fælles fremtid – herigennem udvikles et globalt medborgerskab.”

Ovenstående er hentet fra Skolerne i Oures udgivelse Reflect fra 2017 og findes i de uddybende kommentarer til værdigrundlaget.

Selv om det kan virke som om diskursen om bæredygtighed og drøftelserne om jordens ressourcer og den stadig al for store udledning af co2 i forhold til klimaproblematikken er allestedsnærværende, er det stadig helt afgørende at se på hvad der rent faktisk er de virkelig afgørende faktorer i denne diskurs.

Debatterne i samfundet og debatterne på højskolen afspejler nemlig det samme, nemlig at det intellektuelle overjeg udmærket godt ved, at der, trods skeptikere, er noget galt og at der er brug for handling, hvis vi bare skal leve op til FN's klimamål.

I hvad man kunne kalde for normal kontekst plejer mennesket at reagere, når det så at sige står ved afgrundens rand. Vores evne til at slukke for personlige behov er enorm, hvis vi ved, eller i hvert fald har en fornemmelse af, at det hjælper. Vi så det senest 12. marts 2020. Alle gik vi hjem, da vi blev bedt om det. Hele kloden gik hjem....

For at vende tilbage til førnævnte faktorer, ja så er det afgørende at *personligøre* for at forstå. Hvis ikke vi som mennesker er personligt knyttet til problemstillingerne – selv de nære, ja, så har vi endog meget svært ved at forholde os til dem og sågar svært ved at tage dem alvorligt – også selv om problemerne bogstaveligt står lige foran os.

Alt kan ikke sættes i en dannelsesmæssig personliggørelses konteksts, eller med andre ord; vi har ikke mulighed for at sætte alt i det perspektiv. Selv om vi burde.

I arbejdet med dannelsesproblemstillingerne er det naturligvis vigtigt for os at arbejde med områder, hvor det rent faktisk er muligt at flytte elever og os selv. Derfor er dannelsesproblemstillingerne altid dobbeltrettede og har i virkeligheden til sigte at gøre

alle mere bevidste. Ligeledes er det afgørende, at de områder vi arbejder med kan "beskydes" med mange forskellige metodiske principper.

I udvælgelsen af emner vi mener bør ligge øverst på den dannelsesmæssige agenda kombinerer vi naturligvis altid emner der umiddelbart refererer til værdigrundlaget med hvad der er påvirkende eleverne fra debatten i samfundet. Dette betyder ikke nødvendigvis det der skrives mest om.

Vi kommer ikke uden om klimaet, om hvilket man kan sige påvirkes på mange måder og om hvilket man kan sige, at vi som mennesker må handle både myndigt og ansvarligt i forhold til.

Her skal vi kigge og evaluere på to områder, der er helt nært forbundne, nemlig måltidet bredt betragtet og valgfaget GRO.

Måltidet er også holdninger

I de sidste 5 år har køkkenet/spisehuset kontinuerligt arbejdet med at skabe en både økologisk og bæredygtig ramme for dels selve måltidet og dels undervisningen og dannelsen af vores elever igennem denne.

En foreløbig kulmination på dette arbejde faldt da Økologisk Landsforening tildelte Skolerne i Oure – og således også højskolen, Økoprisen 2019. Vi var på rette vej og det var blevet bemærket. Ironisk nok sås disse tiltag nogle gange tydeligere på afstand og selv om kosten i køkkenet var ændret og holdningerne til producenterne ligeså, så var det ikke altid en let øvelse for spisehusets personale at fastholde det seje tråd, der er nødvendigt, når man ønsker nærmest at fremtvinge en udvikling.

Forestillingen om fødevarer, der ender på tallerkenen, er meget ofte en endimensionel tanke og for mange af os handler hele denne snak dybest set blot om smag, der er internaliseret i os fra barnsben. Med dette i bagagen er det faktisk svært for os at indtage andre positioner – også selv om vi igen dybest set ved, hvad der er det rigtige at gøre.

Det tager tid at internalisere en flerdimensionel forståelse af denne. Dette arbejde med påvirkningen og dannelsen af de unge elever på højskolen er derfor nødt til dels at bero på en beslutning fra skolens side om en retning, og samtidig er den nødt til at stå på et diskursivt ben. Dermed sikres en medindflydelse og dermed påvirkningen af bæredygtighedsagendaen fra elevernes side. Dette er helt afgørende i forståelsen og erkendelsen, der skal føre til en større sammenhæng imellem intellekt og handling. Det betyder derfor, at vi ofte bevæger os både frem og tilbage i forhold til hvad der fra skolens side opfattes som optimalt i dannelsessammenhæng.

Dette skal dog ligeledes ses i lyset af vores værdigrundlag, hvor Emmanuel Kants myndighedsbegreb er centralt og som knytter sig meget tæt til evnen til at koble sin egen forstand sammen med ens handlinger. Det lyder let og nærmest symbiotisk, men er det langt fra og det er i lige præcis dette spændingsfelt, at dannelsen af myndige mennesker med en ansvarlig forståelse for klodens ressourcer og sammenhæng spiller en afgørende rolle.

Måltidet som omdrejningspunkt for personlighedsgørelsen i forhold til den dybereliggende ansvarlighed overfor ressourcerne, er dermed valgt som et eksemplarisk princip helt i tråd med hvad bl.a. Klafki mente.

Det lille måltid rummer i sagens natur så mange dimensioner og favner dermed så bredt, at det næsten uanset holdning for eller imod klimaforandringer, må give stof til eftertanke og det viser sig ligeså at gøre det.

Vi oplever i stigende grad, at eleverne rent faktisk ændrer adfærd og således refleksiivt til- og fravælger ting, der direkte påvirker deres egen hverdag.

Den pædagogiske balancegang er dog til at få øje på og bevæger sig til tider på en knivsæg i forhold til egne holdninger og evidensbaserede drøftelser.

Spisehusets tilgang til råvarer, økologi og bæredygtighed har betydet en markant efterspørgsel fra elevernes side om valgfag, der knytter til ovennævnte betragtninger. Ligeledes er den ernæringsmæssige diskurs indlejret i fagene og drøftelserne om hvad man i virkeligheden har brug for som særdeles aktiv sportsmand/kvinde bliver endevendt og også her ser vi en mærkbar ændring i tidligere tiders antagelser om hvad en sportsmand/kvinde skal spise af animalske produkter.

I det hele taget kan det for nuværende konkluderes, at det væsentlige arbejde, der er foregået på dette område, har båret frugt og at bevægelsen imod aktive og kritiske forbrugere for mange er lykkedes.

Et bærende valgfag i forhold til den overover beskrevne diskurs er GRO. Valgfaget er blevet til i forlængelse af de værdimæssige drøftelser, der også på Oure fylder mere og mere og er således en ny mulighed i dannelsesperspektivet på vores højskole.

Tankerne bag GRO udfolder sig således:

PRINCIPPER FOR GRO

“Skabelse af et globalt oplysningssyn og dannelsesideal er den udfordring, den moderne høj- og efterskolebevægelse står overfor i dag. Idealet er den ansvarlige verdensborger, der med udgangspunkt i universelle værdier som menneskerettigheder, demokrati og videnskabelig indsigt påtager sig et medansvar for sin egen og menneskehedens fremtid.” (Oure Værdigrundlag revideret 2012:107)

Sådan skriver vi i vores værdigrundlag, men hvordan omsætter vi vores værdier til praksis, når det kommer til den grønne omstilling? Det er faget GRO et eksempel på. Faget bygger på tre principper:

1. Viden om jord, fødevareproduktion og arbejde med regenerativt landbrug.
2. Indsigt i og erfaringer med den tyske sociolog Hartmut Rosas begreb om “resonans” og Steen Hildebrandt og Jes Bertelsens begreb om “global verdensanskuelse”.
3. Arbejde med at få øje på og placere egne livsværdier og handlinger.

JORD & FØDEVAREPRODUKTION - Vi mennesker lever af naturen, men mange af vores elever kender ikke til det komplekse samspil mellem fødevareproduktion og natur. I GRO ser vi på jord som en naturressource, der er ved at forsvinde - bl.a. som et resultat af vores fødevareproduktion. Vi undersøger, hvordan jord kan lagre atmosfærisk CO₂ og til gengæld skabe næringsstoffer til vores fødevarer. Derudover præsenteres eleverne for en historisk gennemgang af det moderne landbrugs udvikling fra efterkrigstiden og frem til i dag med fokus på bl.a. pløjning, gødning og pesticider - hele tiden i en optik, som omhandler samspillet mellem fødevarerens sikkerhed og bæredygtighed. Derudover får eleverne gennem markarbejde på Øhave indsigt i hvordan man driver et regenerativt landbrug, og hvilke principper, som ligger til grund for dette.

RESONANS - På GRO anvender vi Rosas begreb om “resonans” til at italesætte den virkelighed, som vores elever allerede oplever: Samfundet er som et højhastighedstog. Hvis du ikke hopper på, er du allerede bagud. Og når du endelig sidder i kupeen, kører toget så hurtigt gennem landskabet, at det tømmer livet for mening undervejs. Og hvad skal vi så gøre ved meningsløsheden? ... Skal vi flytte ud i en skov, blive selvforsynende og meditere dagen lang? Nej, mener Rosa - vi skal i resonans med verden og hinanden. Så hvordan skaber vi disse resonansrum i undervisningen? For at mærke resonans skal vi lære den at kende gennem forskellige møder med hinanden via kroppen og samtale. Det gør vi bl.a. i markarbejdet på Øhave, hvor eleverne med jord under neglene undersøger forskellige eksistentielle spørgsmål. Hvor Rosa som sociolog opererer på det teoretiske plan, giver Sten Hildebrandt og Jes Bertelsen nogle konkrete værktøjer til, hvordan vi går fra tanke til handling i den grønne omstilling. Og det går gennem hjertet. Vi arbejder med deres tese, at når du udvider grænserne for, hvem og hvad du føler omsorg og kærlighed for, kan du nemmere træffe beslutninger, som er til gavn for den grønne omstilling. Hvis vi er i resonans eller føler empati for noget eller nogen, vil vi gerne tage vare på det eller hjælpe

det. Der skal altså resonans til, hvis vi ønsker at skabe en langsigtet forandring - for resonans kræver relation og den grønne omstilling kan vi ikke klare alene.

LIVSVÆRDIER - Hvor placerer du dig i debatten om klimaet? Føler du kampgejst? Eller tænker du, at det hele kan være lige meget? Alt kan hurtigt blive stort og uoverskueligt og derfor arbejder vi på GRO med de to begreber. "Livskvalitet og Handling." Det er værktøjer som hjælper eleverne med at stille skrap på, hvad der er deres personlige kerneværdier og hvordan de kan handle på dem og føre dem ud i livet. Således bliver det individuelle værdiarbejde en måde at skabe et indre personligt resonansrum, som alt andet lige øger mulighederne for at forholde sig åbent og lyttende til omgivelserne.

Valgfaget er, ikke overraskende, blevet et tilløbsstykke og indlejrer sig godt med tilgangen til bl.a. råvarer i spisehuset og de generelle værdimæssige drøftelser, der i sagens natur fylder meget på højskolen.

Den filosofiske dimension i valgfaget virker som tydelig inspiration for eleverne, der opfatter kombinationen med den praksisrelaterede virkelighed og filosofien som en god og virksom kombination, der sætter handlingerne i perspektiv.

Det er værd at bemærke, at vi med dette fag giver Oure Højskoles elever en ny mulighed for udvikling som mange af vores elever ikke havde overvejet før de kom på højskolen. Netop derfor er det interessant at se hvordan eleverne har taget imod faget og har ladet sig inspirere til at overveje deres egen livsførelse som kritiske forbrugere.

Faget understreger, hvad vi godt ved; at forandring tager tid og at det derfor er væsentligt, at denne ændring af adfærd foregår på netop en højskole, hvor det er muligt sammen med lærere og øvrige elever, både at drøfte dette og at føre det ud i livet. Som tidligere beskrevet er bl.a. viden om ernæring vigtig og således er det nemt at forsøge sig med at leve vegetarisk for at opleve, at dette faktisk både er velsmagende, nærende og bæredygtigt.

Faget har et kernebegreb "frivilligt afkald" som refererer til vores refleksioner i forhold til livsførelse – hvad har jeg egentlig behov for? Dette giver bl.a. udslag i refleksionerne om handel på nettet. Det er indlysende, at nettet i dag giver dig mulighed for at erhverve dig snart sagt hvad som helst, men kan i mange tilfælde være i direkte modstrid med en bæredygtig tankegang og dermed ligeledes i modstrid med de 17 verdensmål. Omvendt kan handel på nettet også være med til, at mindre erhvervsdrivende, man ikke umiddelbart kan nå, kan overleve. Dilemmaerne er mange og det er jo i sidste ende op til eleverne selv at vælge hvad der er rigtigst for dem.

Valgfaget er i lighed med ovenstående ikke dogmatisk, men anvisende i forhold til, for mange, nye muligheder for en refleksiv og bæredygtig tankegang, der om ikke andet giver mulighed for at træffe valg på et højere oplyst grundlag, og det er jo en del af selve dannelsesdiskursens kerne.

Afsluttende bemærkning

Med bl.a. disse bekræftede konkrete handlinger skal bæredygtighedstanken foldes ud på højskolen og de øvrige skoler, som højskolen er en del af.

Vi er klar over, at dette perspektiv skal behandles med største alvor og derfor skal indlejres i så mange dele af organisationen som muligt.

Skoleledelsen er derfor for nuværende i gang med at kortlægge vores indkøb og dermed se på hvordan disse placerer sig i en bæredygtighedssammenhæng. Der skal kigges på bygningsmassen, energikilder, begrænsning af forbrug og meget andet.

Et nødvendigt arbejde, som vi ser frem til, med alle medarbejdere, at drøfte og føre ud i praksis.

April 2022

Jasper Gramkow Mortensen
Forstander Oure Højskole